

ORKUSTOFNUN

Húsgrunnur hjúkrunarheimilis í Hveragerði

Kristján Sæmundsson

Greinargerð KS-97-14

10-06-1997

Húsgrunnur hjúkrunarheimilis í Hveragerði

Að ósk Guðmundar Baldurssonar skoðaði undirritaður þann 2.6. sl. nýtekinn grunn að hjúkrunarheimili á lóð við Hverahlíð næst vestan við bæjarskrifstofuna. Grunnur lék á að varhugaverð sprunga kynni að vera í húsgrunninum. Lóðin er um 100 m austan við hverasprunguna sem liggur frá Hveragerði um Sandhólshver norður í Hverahvamm með stefnuna NNA-SSV.

Grunnurinn er í suðurhallandi brekku. Hann hefur verið grafinn niður á fast berg og er dýpi niður á það kringum 1,5 - 2 m. Fasta bergið er ummyndað móberg, það sama og sést í Varmárgilinu þarna skammt austan við. Það hefur verið nefnt Varmármyndun og er elsta sýnilega berglagið í Hveragerðiseldstöðinni, um það bil hálfra miljón ára gamalt. Móbergið er meirt efst og hefur sá hlutinn, ½ - 1 m lag, verið grafinn burtu. Undir er móbergið fastara fyrir og myndar sá hlutinn botninn í grunninum, fastabergið sem hér er kallað.

Ofan á móberginu er malarlag tilheyrandi hinum forna, tíu þúsund ára gamla sjávargranda sem myndar Hveramelinn þarna ofan við. Mölin er lítt hörnuð, en nokkuð er í henni um útfellingaskánir úr efnaríku hveravatni sem þarna hefur leitað fram ofan úr melnum. Mölin er á bilinu 20 - 70 cm þykk. Þunnt lag af gróðurmold er yfir henni.

Hiti fannst ekki í grunninum þegar hann var grafinn nema vestast. Þar sitrar 17 - 18° heitt vatn undan gryfjabakkanum ofan á klöppinni. Þaðan hallar niður að 14° heitri lind sem var í brekkunni ofan við leikskólann þarna rétt neðan við (sjá kort). Þar mun þetta rennsli hafa leitað til yfirborðs. Sjálfgefið er að veita þessu rennsli frá meðfram sökklinum að vestan.

Þegar efsti, auðgræfi hluti móbergsins var fjarlægður grófst út um 3 - 4 m breið renna skáhallt í gegnum grunninn með stefnuna NV-SA. Hún náði um 1,5 m niður fyrir fasta móbergið annars staðar í grunninum. Syðst breiðkar geilinn og verður að hvílt sem opnast og dýpkar suður. Móbergið í henni var meirt efst og hefur það verið grafið burt, en undir er fast móberg. Í hvíltinni markar fyrir framhaldi af geilinni til suðurs. Móbergið í botninum á geilinni var fast berg sem grafa vann ekki á. Misgengi eða sprungu var þar ekki að sjá utan bresti með N-S stefnu sem liggja yfir hana miðja. Malarlagið gekk heilt og óraskað yfir geilina til beggja enda.

Á tveimur stöðum í grunninum fundust leirfylltar sprungur með VNV - ASA stefnu, báðar um 10 m á lengd, 10 - 20 cm breiðar. Sú syðri gekk upp í gryfjubarminn suðaustarlega, en náði ekki upp í mölina.

Af þessu verður ályktað að hér sé um gamlar brotalínur að ræða tilheyrandi eldri stigum í virkni Hveragerðiseldstöðvarinnar sem svo er kölluð, en ekki því sprungukerfi sem virkt hefur verið síðustu 10.000 árin. Þess sjást ekki merki að sprungur þessar hafi haggast eftir að mölin lagðist yfir, né heldur að heitt vatn eða gufa hafi komið þar upp. Því er ekki ástæða til að gera neinar sérstakar ráðstafanir vegna þeirra umfram það sem þegar hefur verið gert með því að grafa burtu það af móberginu sem er leirkennt.

Kristján Sæmundsson